

9 doare d'en em lazhañ

O soñjal e Yukio Mishima, Cesare Pavese, Virginia Woolf hag un nebeud re all...

1

Kaset e oa bet Youenn V d'ar menezioù diwar urzh e vezeg – dav deoc'h mont da vale war an uhel – tapout banneoù aer fresk ha disaotr, en doa lavaret dezhañ.

Sed penaos e oa en em gavet Youenn V er Pireneoù, abalamour d'ar berralan. En deiz-se e reas evel kustum : kargañ e sac'h-kein bihan gant a bep seurt traoù : ur voutailhadig dour un nebeud gwastilli edaj ur gasketenn ha traoù all a seurt-se. Mintin abred e kuitaas e ostaleri, ne oa ket kalz tud o tebriñ lein er sal-debriñ.

Buan e krogas da grapat, d'an eur-se ne oa den o pourmen c'hoazh, start e oa, met mennet e oa ken e oa. Brav e oa an amzer daoust ma oa freskik an aer rak pennkentañ miz Meurzh e oa. Erc'h a c'holoe begoù uhelañ ar menezioù, brav-eston e oa ar gweledva met ne rae forzh foeltr Youenn V gant ar gweledva daonet-se ha ma vije bet o treuziñ ur gêriadenn balestinat goude tremen Tsahal enni e vije bet heñvel dezhañ.

Adkavet e voe korf Youenn V tri devezh war-lerc'h, war a hañvale en doa baleet e-keit ha m'en doa nerzh ha nerzh en doa a-benn ar fin marteze en dije gallet chom hep mont da goll e amzer er menezioù-se, rak uhel-mat e oa deuet a-benn da vont ha ken skornet e oa e gorf ken e seblante bihanoc'h evit an eñvorennoù o doa an dud anezhañ.

2

E dad-kozh hag e dad a oa sot gant ar c'hirri hag ivez gant an deziadur ma kinniger merc'hed nebeut gwisket war zigarez kinnig kirri a goust ker-ruz. Forzh pe verk forzh pe geflusker forzh pe liv forzh pe vloavezh forzh petra... anavezout a raent pep tra dindan eñvor. Ken sot all e oa Armañs B gant ar c'hirri-tan ha marteze sotoc'h c'hoazh.

War an hent-tizh edo ha dirazañ e oa ur pezh karr-samm ne yae ket gwall vuan hag alies en em gaver a-dreñv kirri-samm hag e soñjer tremen anezho met daoust d'ar vojenn n'eo ket gwall hegarat ar vleinerien kirri-samm evel ma ouezer dre forzh bezañ klasket tremen o c'hirri-samm - gorrek. E-keit ha m'edo o vleinañ e soñjas Armañs n'en doa ket prenet dor e ranndi, ar ranndi n'en doa ket echu da baeañ c'hoazh. Ur c'harr melen a dremenas buan a-gleiz ha neuze e teuas soñj da Armañs e oa-eñ kentoc'h eus an tu dehou e plije dezhañ plantañ tizh ivez, marteze peogwir e oa eus an tu dehou. Ur sell ouzh a c'hilseller, ne oa den o tont a-dreñv hag e gwirionez e oa poent tremen ar c'harr-samm forzh pe zoare bleiner, hegarat pe get a vefe ouzh ar rod-stur. A-daol-trumm e pouezas war an droadikell, drant evel ul labous o kanañ pa zegouezh an nevez-amzer ha just a-walc'h e krogas Armañs da c'hwitellat. Tostaat a rae ouzh ar c'harr-samm, prim e voe ar stokadenn, houarnaj ha

plastik e garr a flastras ouzh stokerez pounner ar c'harr-samm.

Ur pennadig goude an darvoud en em gavas ar bomperien war-lerc'h ar gwallzarvoud met ne chome netra pe dost eus karr Armañs, war-bouez ur bern houarn ha plastik teuzet mesk-ha-mesk.

3

An tapisoù da naetaat, skrammoù ha touchennaouegoù ar urzhiataerezed da naetaat, ar prinistri da naetaat, Marivon A a oa plac'h ar c'hempenn, neuze e kase hec'h amzer o kempenn burevioù sez un ti-bank diouzh an noz, pa ne chome den ebet ken o labourat. Ma, re all a ya da grougañ pe da zibluañ yer e-kreiz an noz e-kostez Gwengamp ha n'eo ket kalz gwelloc'h ar gopr ha gwelloc'h e vefe din naetaat skrammoù evit distreiñ da Wengamp met un ali personel eo. Aet e oa skuizh gant ar gouleier neon, trouz ar sunerez-poultr, hag an holl broduioù a ranke implijout a-benn lakaat pep tra da lufrañ. Un ehan a reas, azezañ en ur gador-vrec'h ha butuniñ ur sigaretenn. Beg ar sigaretenn a flastras war an tapis hag en em santas laouen, evel suporterien War-Raok Gwengamp pa lak o skipailh ur pal, gwelout a-us. Goude-se ez eas betek al loch ma oa renket an dafar he doa ezhomm, a bep seurt traoù a gemeras – en disurzh – daoust ma oa renket mat an traoù ganti, hag ur sailh plastik ivez, ha ne oa ket evit dislonkañ. Meskañ pep tra a reas, flae a oa. Distreiñ a reas da azezañ er gador he doa kavet ha lonkañ ar meskaj. N'he doe ket amzer da soñjal e c'hallfe butuniñ ur sigaretenn na da santout blaz fall an holl draoù kimiek mesket ma oa marv dija.

4

Legumaj liesseurt tammoù kig fourmaj-laezh a oa war daol ar gegin. Dirak Fulup K e oa ivez ur renkennad kontilli a oa bet profet dezhañ pa oa dimezet. Kontilli liesseurt evit degouezhioù liesseurt : re evit troc'hañ kig, re all evit troc'hañ pesked, re all a-ratozh-kaer evit troc'hañ legumaj. Dre ar prenestr e wele e wreg hag o daou vugel o c'hoari el liorz, n'on ket amañ evit c'hoari a soñjas Fulup evitañ e-unan. Ar c'hig a zo da vezañ troc'het gant ur gontell da droc'hañ kig emezañ ha ne oa den en ti evit e glevout. Tapout a reas ar gontell en e zorn dehou ha lakaat e zorn kleiz war an tamm koad a implije peurliesañ pa veze o fardañ boued. Prim e strinkas ar gwad kerkent ha tizhet gwazied an arzorn ha kouezhañ a reas e gorf war al leur garrellet. Ur stlejad gwad a zevere c'hoazh ouzh ar prenestr pa zegouezhas e wreg en ti ha ne oa ket prest ar pred.

5

An hengoun eo a gonte e buhez Fañch H, a-bouez e oa bet evit e dad ivez, ha gantañ en doa desket seniñ bombard. Foetañ bro a rae alies, ha plijout a rae dezhañ mont da seniñ un tammig e pep lec'h. Bewech e veze degemeret, ha degemeret mat, ha ne felle ket dezhañ bezañ paeet. Meur a vanne a veze kinniget dezhañ, ha fourmaj-rouz hag all.

Hengounel e oa an doare ma tapas krog er gordenn ha mont betek ar c'hraou ma oa bet saout, gwechall. Stagañ ar gordenn ouzh un treust solut a reas ha sachañ warni, dezhañ da vezañ sur e chomfe staget mat. Hag eñ da bignat war ur gador ha da lakaat ar skoulm red da dremen tro-dro d'e c'houzoug. A-daol-trumm e stegnas korf Fañch H pa gouezhas ar skabell war al leur ha ne oa ket bet skubet pell 'zo, met d'ar mare-se ne oa ket a-bouez e vefe kempenn pe

get ar c'hraou. Hengounel a-walc'h an doare da guitaat hor bed modern, memestra.

Meur a soner a zeuas d'e interamant ha binioù-bombard a voe klevet, hag evel-just e teujont evit netra hag ouzhpenn banneoù gwin ruz e voe kinniget fourmaj-rouz hag all rak pouezus eo an hengoun.

6

Da Sul ez ae Lukian V da chaseal, hag abred e save hag emgav a veze roet gant e gamaladed, ha diskenn banneoù ken abred all ha goude-se bec'h dezhi er parkeier er foenneier el lanneier e kement lec'h zo ma c'haller lakaat ar fuzuilhoù da vont en-dro hag ar chas-chase da c'haloupat.

Tomm-berv e oa an amzer d'ar Sul 7 a viz Even ha parañ a rae an heol ken e rae, un devezh brav e oa ha ma talc'he an amzer evel-se e vefe dastumet peadra da vare an eost. Met marteze e pare an heol betek re just a-walc'h ha Lukian en em santas skuizh-divi ha pounner e oa deuet e fuzuilh da vezañ ha sachañ a rae e gi war e lêrenn hag e gwirionez ne rae ket forzh eus an eost. Sur a-walc'h n'en doa biskoazh klevet kaoz eus Vincent van Gogh hag an doare ma'z echuas buhez al livour izelvroat e-kreiz parkeier ma pare ivez an heol ha ma oa brini o nijal en oabl, nemet ne oa ki-chase ebet gant van Gogh. E-harz ur wezenn e kavas Lukian disheol, hag e gi a hañvale bezañ laouen ivez pa'z astennas er geot ha pa grogas da gousket. Trumm e voe dihunet gant tarzhadenn ar fuzuilh ha trouz bout korf Lukian o kouezhañ er geot tra m'en em lede ar gwad dindanañ.

7

Ar skolaerien hag ar skolaerezed ar gelennerien hag ar c'helennezered kasourien ha kasourezed ar c'hreizennoù-vakañsoù tad mamm tad-kozh ma mamm-gozh ivez niverus e oa bet ar re o doa klasket deskiñ neuñ din met tra ebet d'ober ne blij ket an dour din, aon am bez rak ar mor ar gwagennoù ar redoù an traezh gleb.

Sed ar pezh a lavare Ivona B hag en deiz-se e voe souezhet ar re a anaveze anezhi pa weljont anezhi o vont diarc'hen betek an aod ha souezhusoc'h c'hoazh n'he doa kaset serviedenn aod ebet ha ma ne oar netra ar chaseourien diwar-benn van Gogh n'eo ket kalz desketoc'h tud ar vro diwar-benn Virginia Woolf met ne c'helle ket mui Ivona B chom a-sav, galv an dour ar gwagennoù ar redoù an traezh gleb ha neuze mont dezhi da vat ha bale ha santout an traezh gleb met goude ur pennad ne santer tra ebet nemet red an dour hag evel-se ec'h echuas he buhez rak kaer o deus paotred SNSM bezañ kalonek ha prim en em gavjont re ziwezhat evit saveteiñ Ivona B.

8

Ne ouezer ket re pet greunenn riz sec'h a voe lonket gant Anna V, basmati e oa diouzh ar pakad goullo a oa chomet war daol ar gegin, met goude-se e soñjer e lonkas dour, kalz dour zoken hag ez eas da astenn en he gourvezvank en he saloñs ha gortoz. Anna V n'he doa mekanik ebet da fardañ riz diouzh ar reolennoù, met e-barzh he stomog e koeñvas ar meskaj ha soñjal a rae d'ar mezeg he doa dislonket ur wech ha neuze n'he doa ket tizhet he fal neuze he lonkas muioc'h a riz ha muioc'h a zour hag all hag a-benn ar fin e tarzhas he stomok hag e vougas abalamour d'he dislonk, en he gourvezvank en he saloñs.

A-viskoazh e oa bet start evit paotred an hentoù-houarn ha bremañ ma oa anv a cheñch reolennoù al leveoù e oant aet skuizh da vat. Ne oa ket trawalc'h ar banneoù a veze lonket en o loch-labour da forzh pet eur ne oa ket trawalc'h ivez ar banneoù all a veze profet gant ar sindikad war zigarez forzh pe zigarez just a-walc'h.

Ha bremañ kaer e oa mont da vanifestiñ ha plantañ reuz hag evañ banneoù ne cheñchfe ket an traoù pe kentoc'h e cheñchfent war an tu fall.

Gouzout a rae a-walc'h Herri B da bet eur e tremene an trenioù, e vicher e oa ha daoust ma ne oa ket troet war ar sport e pignas buan gant an diri a gase d'un dreuzell a-us d'an hent-houarn ha pa welas tren 8e21 o tostaat e tostaas ivez ouzh bord an dreuzell hag e lammaz hag e kouezhas hag ouzhpenn flastrañ war an hent-houarn e voe drailhet ivez e gorf gant an tren ne oa ket chomet a-sav en ti-gar peogwir e oa bet degaset kemmoù en embregerezh ha bremañ e vez nebeutoc'h-nebeutañ a drenioù a chom a-sav en tiez-gar bihan.